

**Poročilo o izvajanju Lokalnega programa za kulturo
v Mestni občini Nova Gorica 2019-2023,
za leto 2021**

Avgust, 2022

I. PREGLED IZVAJANJA UKREPOV IN DOSEGANJA CILJEV V LETU 2021

Zaradi lažje sledljivosti poročilom skozi štiriletno obdobje so cilji v posameznem letnem poročilu označeni z enakimi zaporednimi številkami ter splošnimi opisi, tako kot so navedeni v dokumentu Lokalni program za kulturo v Mestni občini Nova Gorica 2019-2023 (v nadaljevanju: Kulturni program).

7. Strateški cilji

7.1 Nova Gorica kot pomembno umetniško in ustvarjalno središče

Nova Gorica želi postati mesto visokega kulturnega standarda in raznolikega kulturnega ustvarjanja, se umestiti med pomembna slovenska kulturna središča ter hkrati poiskati niše, znotraj katerih bo prepoznavna ne le v nacionalnem, temveč tudi v mednarodnem prostoru. MONG želi ohraniti tesne in obojestranske stike med mestnimi, primestnimi in podeželskimi območji ter omogočiti medsebojno oplajanje skupnosti in njihovih prebivalcev.

Vzpostavitev novega čezmejnega kulturnega centra, v katerem bi bil prostor za umetniške, družabne in druge dejavnosti, ni le osrednji infrastrukturni projekt MONG na področju kulture. Nova, arhitekturno zanimiva stavba, umeščena v urbano okolje, je tudi izraz volje MONG, da dvigne raven kulturne dejavnosti v občini, poveže nosilce dejavnosti in poveča prepoznavnost mesta kot kulturnega središča.

Nova Gorica leži na meji Republike Slovenije, hkrati pa v središču transnacionalnega, večjezičnega območja. MONG želi razviti svoj čezmejni potencial, vzpodbujati sodelovanje na vseh ravneh in razvijati kulturo kot idealno polje medsebojne izmenjave, tako da krepi povezovanje med ustvarjalci in producenti ter čezmejno mobilnost občinstva. S tem želi prispevati k gradnji enotnega čezmejnega kulturnega prostora, ki bo krepil vlogo občine na mednarodni ravni. Vzpostaviti želi razumevanje kulture kot ene od temeljnih podstatih ekonomskega in socialnega razvoja skupnosti. Zato bo kulturni razvoj v najširšem pomenu besede, ki presega umetniško ustvarjanje in zajema kulturo bivanja, snovno in nesnovno dediščino, vrednote in bogastva, organsko vključevala v svoje strateško načrtovanje in odločitvene procese.

Občina ima bogato kulturno tkivo, ki pa je na marsikaterem področju nepovezano, zaradi česar svojega kulturnega potenciala ne izkorišča v polnosti in tako ostaja na obrobju. Izkušnje kažejo, da je povezovanje med akterji ena od ključnih dimenzij kulturnega razvoja, saj poveča ustvarjalnost in pestrost pobud ter poveča kadrovske, organizacijske in finančne moči kulturnega sektorja. MONG zato želi povečati sodelovanje: med kulturo in drugimi sferami (predvsem gospodarstvom in znanostjo), med kulturnimi ustanovami in nevladnim sektorjem, med občinami v regiji, s sosednjimi regijami in državami ter sodelovati na mednarodni ravni. Med naštetim je še posebej pomembno sodelovanje s sosednjo Gorico, s katero želi Nova Gorica ustvariti čezmejno somestje, ki bo za zgled drugim evropskim državam.

Povečanje sredstev za kulturo je pomemben del prvega strateškega cilja. Ukrepi na tem področju so zasnovani tako, da krepijo prihodke iz drugih virov, ne le iz občinskega proračuna ter so skladni z načelom rasti na vseh javnih in gospodarskih področjih v občini. MONG želi preko vlaganja v kulturni sektor povečati prihodke lokalne skupnosti in ne preusmerjati sredstev v kulturo na račun drugih področij.

Sodobna infrastruktura je temelj žive in razvijajoče se kulturne skupnosti. MONG bo vzdrževala in nadgrajevala obstoječo infrastrukturo ter gradila novo. Strateško pomembne infrastrukturne naložbe so predvsem Kulturni center, Trg Evrope in Prostor inovacij in novih umetnosti. MONG bo upoštevala potrebe kulturnega razvoja tudi pri načrtovanju naložb v drugo infrastrukturo (denimo prometno, zelene površine, telekomunikacijsko in drugo).

Ob vsem naštetem so osnova kulturnega prostora ljudje. Z raznolikimi dejavnostmi želi MONG povečevati znanje in kompetence, pa tudi socialno varnost in avtonomnost zaposlenih v javnih zavodih, članov nevladnih organizacij in posamičnih kulturnih ustvarjalcev. Podpirati želi razvoj občinstva kot skupnosti razgledanih, informiranih, kritičnih posameznikov, ki prispevajo k razvojni moči občine, zato želi krepiti dejavnosti za motivacijo občinstva, še posebej mlajših generacij.

Cilj 1: Nov čezmejni kulturni center

Cilj predvideva preučitev možnosti vzpostavitve novega čezmejnega kulturnega centra kot osrednjega infrastrukturnega projekta na področju kulture v MONG s posebno pozornostjo do zagotovitve namenskih prostorov za: galerijsko dejavnost, koncertno dejavnost, filmsko dejavnost.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

Projektne dokumentacije se bo naročila, ko bo usklajena ideja oblike prenove ali nadgradnje kulturnega centra. Sredstva namenjena izdelavi projektne dokumentacije še niso bila porabljena.

Cilj 2: Revitalizirana Trg Evrope in območje Železniške postaje z urbanistično zasnovo urbanega obmejnega pasu

Kompleksni cilj predvideva dejavnosti za obnovo skupnega trga med Novo Gorico in Gorico, obnovo in spremembo namembnosti stavbe Železniške postaje, urbanistični premislek o obmejnem pasu s ciljem ovrednotenja degradiranega območja in vzpostavljanja novih čezmejnih koridorjev ter vključitev celotnega območja v kulturno turistično ponudbo mesta.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

Prostorski aspekt EPK 2025, ki je bil izdelan s strani Biroja Sadar & Vuga, je obravnaval področje celotne železniške postaje z vsemi prostori v upravljanju Slovenskih železnic, vključujoč Trg Evrope, izgradnjo nakhoda preko železniških tirov ter območje Majske poljane zahod. Celotno območje smo poimenovali EPK distrikt.

Naloga je definirala vsebine v posameznih karejih EPK distrikta, od prenove Trga Evrope z umestitvijo EPIC centra, obnovo poslopja železniške postaje, celoten predlog obnove Kolodvorske ceste ter umestitev UNG na področje Majske poljane zahod.

EZTS je pričel s pripravo projektiranja Trga Evrope in EPIC centra s strani izbranega zmagovalca natečaja za prenovo Trga Evrope. Študija izvedljivost z IZD bo dokončana do konca marca 2022.

DRSI je izvedel postopek izbire izvajalca za prenovo celotne železniške postaje. Izbira izvajalca se načrtuje za mesec Marec 2022.

Z omenjenim dokumenti bomo pridobili osnovo za projektiranje celotne prenove EPK distrikta.

V letu 2021 je bilo porabljenih 40.138 € za izdelavo projektne dokumentacije Prostorski aspekt EPK 2025.

Cilj 3: Vzpostavljeno in delujoče knjigotrško središče

Vsebina cilja je oblikovanje knjigotrškega središča.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

V letu 2021 je Mestna občina Nova Gorica (v nadaljevanju: MONG) nadaljevala z aktivnostmi za vzpostavitev Knjigotrškega središča oz. Goriškega knjižnega središča, kot smo preimenovali projekt. Za adaptacijo prostorov v lasti MONG na Delpinovi ulici v Novi Gorici, v katerih se vzpostavlja Goriško knjižno središče, je bilo v letu 2021 pridobljeno gradbeno

dovoljenje. Usklajevala se je pogodba o ustanovitvi služnostne pravice med Znanstvenoraziskovalnim centrom Slovenske akademije znanosti in umetnosti (v nadaljevanju: ZRC SAZU) in MONG, ki je podlaga za vlaganja ZRC SAZU oz. Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju: MIZŠ) v prostore v lasti MONG. Prav tako se je usklajeval Dokument identifikacije investicijskega projekta, ki opredeljuje razmerja med MIZŠ, ZRC SAZU in MONG v projektu ter ostala določila za izvedbo projekta. Okvirne vloge sodelujočih partnerjev projektu so dogovorjene, poteka končno usklajevanje izvedbe projekta.

Cilj 4: Vzpostavljena večjezična informacijska platforma

Cilj predpostavlja postavitev sodobne, interaktivne digitalne platforme v sodelovanju z Občino Gorica, ki bo hkrati služila kot digitalno srečevališče in vir informacij o kulturnem in drugem dogajanju za prebivalce obeh mest (in s tem vzpodbuda za razvoj čezmejnega občinstva) ter informacijska vstopna točka za turiste in druge obiskovalce.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

Oblikovanje sodobne, interaktivne digitalne platforme, ki bo hkrati služila kot digitalno srečevališče in vir informacij o kulturnem in drugem dogajanju za prebivalce obeh mest (in s tem vzpodbuda za razvoj čezmejnega občinstva) ter informacijska vstopna točka za turiste in druge obiskovalce je vključeno v celovit projekt Borderless Wireless (Brezmejno Brezžično), ki je del prijavnice knjige Nove Gorice v sodelovanju z Gorico za Evropsko prestolnico kulture 2025. Gre za obsežen in kompleksen projekt, za katerega naj bi do leta 2025 namenili 400.000 evrov. Glede na to, da v letu 2021 še ni bilo priliva sredstev s strani ministrstva za kulturo, projekta ni bilo mogoče nadaljevati. Prijava na projekt »Google Impact Challenge« je bila žal neuspešna. V letu 2021 je bilo opravljenih kar nekaj pogovorov s podjetjema Business Solutions in Arctur, ki pa so se zaustavili zaradi pomanjkanja ustreznih finančnih sredstev za projekt. Obenem pa so se v skupini za pripravo EPK odločili, da počakajo na izbiro logotipa/blagovne znamke in celostne grafične podobe GO! 2025. Oblikovanje digitalne platforme je namreč naravno nadaljevanje tega procesa, saj bi bilo postavljanje digitalne platforme brez izbranega CGP-ja dokaj nesmiselno. So pa v skupini že pripravili razdelitev vsebin, uporabniško izkušnjo in osnovne sklope glede na zaznane potrebe čezmejnega občinstva in vsebinske potrebe projekta. Izpeljava posameznih promocijskih projektov v okviru spletne strani in družabnih omrežij GO! 2025 je potekala nemoteno tudi v letu 2021.

Cilj 5: Uvedba večletnih razpisov za projekte v kulturi

Vsebina cilja je vzpostaviti večletne razpise, ki omogočajo bolj kontinuirano delo v nevladnem sektorju s ciljem dviga kakovosti in prepoznavnosti kulturnih vsebin na območju MONG.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

Z javnim razpisom za leti 20/21 je bila uvedena možnost, da prijavitelji na javni razpis poleg enoletnih prijavijo tudi dvoletne kulturne projekte. S tem smo želeli vzpostaviti boljše pogoje za delo kulturnih izvajalcev, ki pomembno prispevajo k razvoju občine ter jim omogočiti lažje planiranje za izvedbo zahtevnejših in dalj časa trajajočih projektov.

V okviru javnega razpisa za leti 2020/2021 (dvoletni razpis) je bilo izvedenih in sofinanciranih 9 dvoletnih projektov (izvedba v letih 2020 in 2021) ter 3 enoletni projekti (izvedba v letu 2020), v okviru javnega razpisa za leto 2021 (enoletni razpis) pa 6 enoletnih projektov (izvedba v letu 2021). Višina sredstev, ki je bila na razpolago za posamezno proračunsko leto je znašala 110.000 EUR. Kljub temu, da je bilo v času trajanja epidemije delovanje in ustvarjanje kulturnih izvajalcev precej otežkočeno, so prijavitelji na razpis uspeli večino projektov izpeljati v celoti, nekateri s prilagoditvami in spremembami. Kot sofinancer

projektov smo si zelo prizadevali, da se kontinuiteta dela kulturnih ustvarjalcev ne prekine, zato smo skupaj z njimi iskali rešitve in sklepali kompromise.

Ob zaključku dvoletnega obdobja ugotavljamo, da ima dvoletni razpis pomembne omejitve, zato v posebni točki dnevnega reda predlagamo, da se v letu 2023 uvede večletni programski razpis za financiranje tistih nevladnih organizacij, ki izvajajo prepoznavne, kvalitetne, vrhunske programe v javnem interesu in pomembno dopolnjujejo kulturno ponudbo našega mesta in občine. Za izbor in sofinanciranje kulturnih projektov ostalih kulturnih izvajalcev se tudi v prihodnje ohrani javni razpis, ki je vezan na posamezno proračunsko leto.

Cilj 6: Večja dostopnost in urejenost javnih površin in plakatnih mest

Vsebina cilja je omogočiti brezplačno uporabo zunanjih javnih površin v javni lasti za izvajanje dejavnosti in programov javnih zavodov na področju kulture in nevladnih organizacij s statusom v javnem interesu na področju kulture, izdelati pregledni seznam odprtih urbanih prostorov, ki imajo potencial, da se razvijejo v prireditvene prostore za izvajanje kulturnih dejavnosti ali so ta potencial že uresničili, proučiti ureditev Ploščadi Silvana Furlana in prizorišča v Borovem gozdčku ter nosilec javnega interesa omogočiti ugodnejši dostop do postavitve reklamnih objektov in uporabe plakatnih mest.

Poročilo o izvajanju za leto 2021

Proces priprave predloga Odloka, ki bo urejal uporabo javnih površin v lasti občine je bil začasno zaustavljen in predlog še ni dokončno usklajen. Vendar pa že veljavni Odlok o oglaševanju na javnih površinah v lasti Mestne občine Nova Gorica (Uradni list RS, št. 54/04, 35/17) omogoča, da med drugim neprofitne organizacije in društva z namenom obveščanja javnosti same nameščajo in odstranjujejo oglase za potrebe svojih negospodarskih dejavnosti v skladu z določili tega odloka brez plačila pristojbin, vendar samo na svojih lastnih objektih in napravah za oglaševanje, ki so postavljeni v skladu z veljavnimi predpisi.

Leta 2017 je bila ureditev prizorišča v Borovem gozdčku zamišljena kot nadomestilo nerealiziranemu zunanjemu amfiteatru SNG. Ker je v letu 2021 država izkazala resno namero za realizacijo zunanjega amfiteatra, je MONG opustila namero po realizaciji lastnega prizorišča in na Ministrstvo za kulturo prenesla vsa potrebna zemljišča, da investicijo izvede država. Od takrat MONG aktivno sledi predvideni investiciji in sodeluje s SNG Nova Gorica pri pridobivanju potrebne dokumentacije za gradnjo. Tako je bila v februarju 2022 na MOP že vložena dokumentacija za pridobitev gradbenega dovoljenja za novogradnjo – prizidavo objekta Zunanji avditorij SNG Nova Gorica.

Na temo identifikacije in urejanja odprtih prostorov, primernih za kulturne dejavnosti in proučitev ureditve Ploščadi Silvana Furlana je bila leta 2018 izdelana variantna idejna zasnova arhitekturnega biroja Ravnikar-Potokar, ki je vključevala ureditev prostora od stopnišča pred knjižnico do obodnega zidu občinskega atrija z možnostjo navezave na prostor atrija. Prostor se je urejal v smislu zunanjega prizorišča z manjšim odrom. Vrednost investicije je bila ocenjena na cca 400.000 €.

Tudi z vidika EPK bi bilo smiselno pristopiti k pridobivanju ustrezne projektne dokumentacije, s katero bi lahko iskali sredstva za izvedbo. Ocenjena vrednost projektne dokumentacije znaša 20.000 €.

Cilj 7: Vzpodbujanje čezmejnega sodelovanja

Vsebina cilja je vzpodbujati in vzpostavljati čezmejno sodelovanje z Občino Gorica in širše s konkretnimi aktivnostmi med različnimi področji (poleg kulture tudi na področju mladine, zdravstva, socialnega varstva, vzgoje in izobraževanja, gospodarstva, prometa, trajnostnega razvoja...) in na različnih ravneh (skupni čezmejni abonmaji, skupna organizacija dogodkov,

skupna promocija ...). Te aktivnosti že potekajo, kot prvi pogoj ustvarjanja somestja ta cilj navajamo posebej.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

V letu 2021 smo, kljub različnim državnim omejitvam ter ukrepom zaradi epidemije s COVID19 spomladi in jeseni/pozimi, nadaljevali z rednimi tedenskimi koordinacijami med občinskima upravama Nove Gorice in Gorice. Še močnejšo in aktivnejšo vlogo je pri tem prevzelo Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje, EZTS-GO, znotraj katerega se je tudi sestavila manjša delovno operativna skupina GO! 2025 pod vodstvom Vesne Humar in umetniškim vodstvom Nede Rusjan Bric. Skupina je s sodelavkami skrbela za povezovanje čezmejnih ustvarjalcev navedenih v 2. prijavnici knjigi – bidbooku GO! BORDERLESS, za pripravo in organizacijo nekaterih čezmejnih kulturnih, socialno angažiranih in športnih dogodkov, ki so se večinoma odvili na trgu Evrope/Transalpini. Prvi – športno kulturni vrhunec dela skupine je bilo gostovanje etape dirke po Italiji, s pripravo celotnega spremljevalnega programa, konec meseca maja, drugi – protokolarno državniški vrhunec pa protokolarno srečanje predsednikov držav Slovenije in Italije, Boruta Pahorja in Sergia Mattarelle v oktobru, kar je predstavljalo prvo gostovanje najvišjih državnikov na evropskem nivoju po vstopu Slovenije v Evropsko unijo leta 2004.

Poleg aktivnosti vezanih na EPK 2025 se je:

- nadaljevala praksa skupnih novinarskih konferenc ob predstavitvah pomembnejših čezmejnih kulturnih in športnih dogodkov,
- nadaljevalo s pripravo skupne, čezmejne trajnostne urbane strategije z občino Gorica,
- pod vodstvom EZTS-GO dogovarjalo in usklajevalo o pogojih za izvedbo skupnega obmejnega prostora med bivšim mejnim prehodom Solkan in Rožna dolina,
- sprejelo vse potrebne dokumente za vzpostavitev skupnega, čezmejnega sistema za izposojilo koles GO2GO, ki je na novogoriški strani tudi začel z obratovanjem,
- usklajevalo in pripravljalo osnove za skupni mobilnostni načrt občin Nova Gorica, Gorica in Šempeter-Vrtojba,
- izvedlo mednarodni javni poziv za urbane intervencije – stenske poslikave, grafite in instalacije na temo mobilnosti na javnih objektih,
- pod okriljem EZTS-GO izdalo skupni čezmejni časopis z naslovom »Skupaj – Insieme«,
- izpeljalo mednarodno arhitekturno študentsko delavnico GO/N.GO International RRR Lab, v sodelovanju s študenti Fakultete za arhitekturo z Univerze v Ljubljani in študenti Oddelka za inženirstvo in arhitekturo Univerze v Trstu ter občino Gorica, na kateri so študentje sodelovali pri pripravi idejnih zasnov na področju načrtovanja in urejanja skupnega obmejnega prostora,
- ob 110. obletnici (prezgodnje) smrti pionirja letalstva, Edvarda Rusjana, izvedlo prvi Aerorally, s poletom udeležencev med Novo Gorico – Gorico in Beogradom,
- otvorilo in v funkcijo predalo Skupnostni center na Bidovčevi ulici, v katerem so umeščeni čezmejna Info Točka in ambulante za Center za duševno zdravje Salute-Zdravstvo, dnevni center za ljudi s težavami v duševnem zdravju, Zavetišče za brezdomce in Stanovanjska skupina za ljudi z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju,
- izpeljalo inovativno, trajnostno arhitekturno in čezmejno zasnovano razstavo izsledkov raziskovalne naloge o revitalizaciji območja opuščanih železniških tirov v Novi Gorici, poimenovana ZELENI ZIP. Njen namen je bil poiskati možnosti razvoja območja, ki leži na meji med Novo Gorico in Gorico. Ob otvoritvi razstave so Mestna občina Nova Gorica, Fakulteta za arhitekturo, in družba Trimo, pripravili strokovni posvet GO ZIP GO,
- nadaljevalo s pogovori in usklajevanji o skupni čezmejni ekonomski coni dveh Goric,
- sodelovalo pri izvedbi mednarodne študijske konference z naslovom »Železnice in turizem« v Gorici in Trstu.

- v sodelovanju z novogoriško in goriško občino ter družbo Transmedia ponovno, na redni filmski spored goriške kinodvorane Kinemax, uvrstilo predvajanje filmskih svetovnih uspešnic v slovenski različici (slovenska sinhronizacija ali slovenski podnapisi na govornem originalnem jeziku),
- Izvedlo mednarodni mladinski filmski tabor,
- sodelovalo pri plesnem festivalu VISAVI, pod okriljem združenja "Artisti Associati", ki je gostil zanimive predstave sodobnega plesa ter vključeval ustanove in prebivalstvo Gorice in Nove Gorice.

7.2 Goriška kot destinacija kulturnega turizma

Občina ima izjemne kulturne in naravne danosti za razvoj v prvovrstno evropsko turistično destinacijo, ki ne bo imela, kot doslej, prvenstveno ali izključno igralniškega značaja. Zato želi razviti historična prizorišča, ki bi bila zanimiva za turistični obisk, in jih posvetiti vsebinam ter dejavnostim, ki so skladne z zgodovinskim kontekstom, a tudi relevantne za sodobni trenutek, in pritegniti obiskovalce s sodobnim pristopom do predstavljanja dediščine ter kulturnih posebnosti občine preko najnovejših digitalnih orodij. Občina lahko s svojo bogato tradicijo in mediteranskim značajem ustvari celoletno, povezano ponudbo festivalov in dogodkov. MONG želi ustvariti prepoznavno blagovno znamko za mesto, katere ključni del je kulturna identiteta prostora ter povezati kulturno ustvarjalnost s ponudbo gastronomskega in športnega turizma.

MONG bo sledila globalnim trendom ter ciljem nacionalnih strateških dokumentov na področju turizma ter kulturni turizem umestila med prioritete delovanja novoustanovljenega medobčinskega Zavoda za turizem. MONG bo sistematično vlagala v podporne dejavnosti, z zavedanjem dvosmernosti odnosa med kulturo in turizmom: torej, da kulturne vsebine lahko pritegnejo obiskovalce ter hkrati, da je ustvarjalni vložek umetniških ustvarjalcev bistven pri ustvarjanju blagovne znamke regije, ki je eden od temeljev za njen turistični uspeh.

MONG se zaveda, da je turizem razvijajoča se gospodarska panoga ter da je kulturna dediščina dobra osnova za kulturni turizem le, če je predstavljena s sodobnimi tehnologijami (povečana resničnost, mapiranje itd.) in pristopi (pripovedništvo, doživetja itd.).

Cilj 1: Kulturna identiteta, vključena v komunikacijsko in trženjsko podobo mesta.

Vsebina cilja je izpostaviti prepoznavne elemente mesta, predvsem vrtnico kot njegov simbol, in jih vtakati v prepoznavno identiteto mesta.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

Kulturo vključuje Zavod za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina (v nadaljevanju: Zavod za turizem) na različne načine, saj je prav kultura mnogokrat odločilna za načrtovanje potovanja. Kulturo vpleta v vse kampanje (Rajska dolina za družine, Sanjaj rajske okuse, Bike & Taste) ter jo promovira preko spletnega portala, družbenih omrežij, javljanj medijem, gostovanj študijskih tur tujih novinarjev ter preko oglasov doma in v tujini. V letu 2021 digitiziral dve pomembni enoti kulturne dediščine na destinaciji (grad Rihemberk in solkanski most) in ustvaril nove, atraktivne turistične produkte.

Zavod za turizem promovira mesto Nova Gorica zaradi svojih posebnosti in edinstvenosti, kot tudi EPK 2025.

Zavod za turizem promovira celotno destinacijo pod blagovno znamko 'Vipavska dolina'. Za manjše območje (predvsem mesto Nova Gorica) se pripravlja nova znamka, ki bo vizualno skladna z obstoječo blagovno znamko. Sicer pa se pri trženju Nove Gorice vključujejo tudi elementi vrtnice (npr. vrtnice burbonke, mesto vrtnic, solkanski radič,...).

Konec leta je začel Zavod zbirati informacije Zavodov in občin na destinaciji za pripravo strategije razvoja turizma, ki se bo pripravila v letu 2022 za območje vseh šestih občin destinacije Nova Gorica in Vipavska dolina.

Cilj 2: Izbrani elementi dediščine za razvoj kulturno-turistične ponudbe v MONG

Vsebina cilja je identifikacija tistih elementov nepremične, premične in nesnovne dediščine, ki so lahko temelji za kulturno-turistične produkte.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

Zavod za turizem je identificiral zanimive elemente nepremične, premične in nesnovne dediščine, ki so temelj kulturno-turistične produkte. Kulturna dediščina in njeni elementi so na privlačen način objavljeni na spletnem portalu www.vipavskadolina.si.

Številni elementi so vključeni v turistično ponudbo – kot že zgoraj navedeno, izpostavljamo v letu 2021 produkte v okviru digitalizacije gradu Rihemberk in Solkanskega mostu.

Ponudba območja se poleg socialnih omrežij predstavlja na sejnih in borzah, v tiskovinah ter v drugih materialih.

Zavod je pripravil ponovni poziv turističnim ponudnikom k oblikovanju oziroma dopolnitvi obstoječih turističnih paketov Top doživetja, objavljeni na portalu. Na spletni strani je pripravil rezervacijski sistem za nočitve. Za organizatorje dogodkov je pripravili spletni portal dogodki.turizem-novagorica-vipavskadolina.si, kjer se brezplačno oglašujejo dogodki iz MONG in sosednjih občin. Promoviral je destinacijo skozi različne kampanje: Rajska dolina za družine, Bike & Taste in Sanjaj rajske okuse. Nastali so oglasi, nadgradila se je spletna stran, posneli so se kratki video promocijski filmi, gostili smo tuje novinarje na študijskih turah.

Digitalizacija gradu Rihemberk v Braniku in Solkanskega mostu v Solkanu je bila sofinancirana s sredstvi RS in Evropskega sklada za regionalni razvoj. Poleg same digitalizacije so bili izdelani tudi atraktivni promocijski videi, oblikovala so se 5-zvezdična doživetja, potekala so izobraževanja za turistične ponudnike in pripravila se je spletna aplikacija.

Na območju MONG zavod tesno sodeluje z info točko Kostanjevica, ki s svojo bogato kulturno vsebino predstavlja eno najzanimivejših in najatraktivnejših točk v občini.

Spodbujamo trajnostni turizem in uresničujemo Zelena shema slovenskega turizma pod okriljem zelenega koordinatorja na MONG, ki sodeluje z Zavodom pri turističnih vsebinah. Na spletnem portalu Zavoda za turizem so zbrane zelene vsebine (certificirani ponudniki, Zelena shema, zeleni napotki,...).

Zavod in MONG sta aktivno sodelovala tudi pri številnih drugih dogodkih (Poti miru ipd.), od leta 2021 je Zavod vzpostavil trgovnico v TIC Nova Gorica in izposojlo e-koles in mestnih koles.

Višina porabljenih sredstev za doseg cilja v letu 2021: 15.000 €.

Namen porabe sredstev: načrtovanje, promocija in trženje turistične ponudbe, spodbujanje razvoja turizma.

Cilj 3: Nova Gorica – festivalsko mesto

Cilj predvideva nadaljevanje organizacijskih in promocijskih dejavnosti za uveljavitev Nove Gorice kot festivalske destinacije.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

Zaradi epidemije s COVID19 in posledično velikih finančnih rezov v proračunu za leto 2021, ki so bili posledica večmilijonskega manjka na prihodkovni strani, predvsem iz področja koncesij igralniških dajatev, je bila promocija glavnih festivalov bistveno okrnjena glede na zastavljene aktivnosti še v začetku leta 2020. Kljub finančnemu primanjkljaju je MONG ohranila sofinanciranje obstoječih festivalov v enaki višini kot v letu 2019, z redno koordinacijo med posameznimi organizatorji ter težnjo po povezovanju med novogoriškimi in goriškimi organizatorji. Promocijo znotraj komunikacijskih kanalov je MONG (spletna stran, socialna omrežja, adreme) usklajevala z vsemi organizatorji posameznih festivalov, s tem da

je osrednji informacijski kanal o dogodkih v novogoriški občini postal spletni portal Javnega zavoda za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina.

7.3 Obnovljena in oživljena kulturna dediščina

Ta cilj se deloma prekriva s prejšnjim, vendar ga tudi bistveno presega. Predpostavlja, da sta snovna in nesnovna kulturna dediščina vrednost sama po sebi, ne glede na morebitni ekonomski učinek njenega oživljanja. Cilj je usmerjen v varovanje, a tudi v predstavljanje kulturne dediščine javnosti, v omogočanje dostopa do dobrin kulturne dediščine vsem obiskovalcem in razvijanju zavesti o njenih vrednotah ter njeno uveljavitev kot trajnostni razvojni element. Pomembno je tudi odkrivanje novih elementov nepremične in premične ter žive dediščine in njihova valorizacija tako skozi vključevanje v sheme zaščite kot skozi manj formalne dejavnosti.

Pomemben del tega cilja so investicijski posegi, med katerimi sta najobsežnejša obnova in revitalizacija Gradu Rihemberk in Laščakove vile s parkom. Poleg tega pa tudi drugi posegi za investicijsko izobraževanje že obnovljenih stavb in postopno obnovo in oživljanje vaških jeder. Pomemben vidik obnove je oživljanje in osmišljanje stavbne dediščine. MONG si želi vzpostaviti multidisciplinarni dostop. Sodelovanje med občinsko upravo, stroko, lokalnim okoljem, umetniškimi ustvarjalci, nevladnimi organizacijami, gospodarstvom in zainteresirano javnostjo mora pripeljati do rešitev in vsebin, ki bodo spoštovale dostojanstvo stavbne dediščine, hkrati pa bodo trajnostne in vzdržne. Tak pristop naj bi blažil težave zaradi kroničnega pomanjkanja sredstev za obnovo in vzdrževanje stavbe dediščine.

Posebno pozornost bo MONG namenila tudi prepoznavanju nesnovne dediščine. Ta je ključni element revitalizacije stavbne dediščine in nenehno poustvarja odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino ter zagotavlja občutek za identiteto in neprekinjenost s prejšnjimi generacijami, s čimer spodbuja spoštovanje do kulturne raznolikosti in človeške ustvarjalnosti. Cilj upošteva vpetost v širši regijski prostor in povezovanje med različnimi nosilci na tem področju, predvsem javnimi zavodi na področju dediščine in raziskovalnimi ustanovami.

Cilj 1: Vpis arhitekturnih in urbanističnih objektov in posegov v Novi Gorici v register dediščine

Vsebina cilja je evidentirati in ovrednotiti elemente, pomembne za arhitekturno dediščino 20. stoletja v mestu ter jih vpisati v register dediščine.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

V letu 2021 je bil pripravljen in na Mestnem svetu sprejet Odlok o razglasitvi enote dediščine Nova Gorica – Občinska palača za kulturni spomenik lokalnega pomena. Odlok je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 105/2021 dne 2. 7. 2021.

Cilj 2: Priprava podlag za vzpostavitev mehanizma za podporo zasebnim lastnikom pri prenovi objektov na urbanem območju Nove Gorice in v območjih naselbinske dediščine MONG

Vsebina cilja je vzpostaviti podlage za mehanizem po vzoru projekta Ljubljana – moje mesto, ki bi vključeval pripravo ustreznih strokovnih podlag za potrebe prenove objektov v zasebni lasti ter izvedbo izobraževalnih akcij s ciljem podajanja usmeritev za prenavo objektov. Vsebina cilja je tudi postopoma izpeljati moderirane dialoge med stroko in civilno družbo v obliki delavnic, posvetov in drugih dogodkov s ciljem pridobiti vsebinska izhodišča in možnosti financiranja za revitalizacijo varovanih naselbinskih jeder na podeželju in njihovo vključitev v ponudbo kulturnega turizma.

Poročilo o izvajanju za leto 2021

V letu 2021 je bil v okviru Razvojne pisarne pripravljen predlog sprememb in dopolnitev obstoječega Odloka o sofinanciranju kulturnih projektov na področju nepremične kulturne dediščine v Mestni občini Nova Gorica. Predlog je bil predan v pregled in usklajevanje službam znotraj MONG in na Zavod za varstvo kulturne dediščine OE Nova Gorica.

Dopolnitve so bile zastavljene tako, da bi omogočale sofinanciranje obnov zunanosti stavb stoječih znotraj območij naselbinske dediščine v Mestni občini Nova Gorica – dodana kategorija »Območja naselbinske dediščine«. Konkretno bi tako omogočili finančne spodbude in vzporedno boljši nadzor nad obnovitvenimi posegi v naslednjih naseljih:

1 Bate – Zaselek Podlaka, 2 Branik – Zaselek Pedrovo, 3 Grgar – Zaselek Fobca, 4 Grgarske Ravne – Vas, 5 Osek pri Gorici – Vas, 6 Preserje nad Branikom – Del zaselka Vrh, 7 Prvačina – Vaško jedro, 8 Solkan – Naselje, 9 Šempas – Vaško jedro in 10 Tabor nad Dornberkom – Vas. Predvidoma ločeno od ostalih, bi bilo omogočeno tudi sofinanciranje obnov zunanosti stavb na območju Nova Gorica – Mestno jedro. Navedene enote imajo status naselbinske dediščine. Kljub temu se večina obnovitvenih in podobnih posegov tudi tam izvaja brez ustreznih soglasij in na način, ki pomeni degradacijo dediščine in prostora kot celote.

Da bi omogočili sofinanciranje tudi ostalim stavbam in drugim objektom s statusom kulturne dediščine, ki ne stojijo znotraj območij naselbinske dediščine in nimajo statusa kulturnega spomenika, so bila v predlog dopoljenega odloka vključena tudi določila za ta namen – dodana kategorija »Stavbna dediščina«. S tem je bilo omogočeno sofinanciranje obnove okoli 98 enot kulturne dediščine, ki do sedaj niso bile vključene in doživljajo podobno (slabo) usodo kot stavbe znotraj območij naselbinske dediščine.

Predlagani predlog dopoljenega odloka ohranja možnost sofinanciranja enot nepremične kulturne dediščine s statusom kulturnega spomenika na enak način in v enakem obsegu kot že uveljavljeno v preteklih letih – ohranjena kategorija »Kulturni spomeniki«.

Predlog odloka je bil zastavljen tako, da bi omogočil ločeno objavljane razpisov za posamezne kategorije (Kulturni spomeniki, Stavbna dediščina, Območja naselbinske dediščine).

Cilj navedenih določil dopoljenega oziroma spremenjenega Odloka je spodbujanje bolj nadzorovane in bolj kakovostne obnove stavb na obravnavanih območjih. Nepremična kulturna dediščina, posamezne stavbe in območja, predstavljajo potencial za razvoj turizma na podeželju. Bolj kakovostna obnova formalno zavarovanih enot nepremične dediščine lahko služi kot zgled za obnovo tudi stavb in vasi, ki formalno niso evidentirane kot nepremična kulturna dediščina in so podvržene pospešeni degradaciji – zaradi zanemarjanja, propadanja ali neustreznih prenov.

Ukrepi na tem področju morajo biti vodeni usklajeno s strani več občinskih služb, zlasti Oddelka za družbene dejavnosti in Oddelka za okolje in prostor.

Cilj 3: Obnova in revitalizacija gradu Rihemberk

Cilj predvideva nadaljevanje že začelih postopkov za obnovo in oživitve gradu Rihemberk v Braniku.

Poročilo o izvajanju za leto 2021

V letu 2021 je bil grad Rihemberk v poletni sezoni ponovno odprt za javnost v podobni organizaciji kot v predhodnih letih. Upravljanje gradu je izvajala Mestna občina Nova Gorica, dostopnost za obiskovalce in programe zanje je omogočal zasebni zavod Svitar, ki ima del površin na gradu v brezplačni uporabi. Kljub omejitvam zaradi epidemije bolezni Covid-19 je grad beležil dobro sezono in ponovno rekordne številke obiskovalcev in pozitivne odzive. Z novimi programi se je še bolj uveljavil kot ena štirih najpomembnejših kulturno-turističnih točk turistične destinacije Vipavska dolina in Nova Gorica. Revitalizacija gradu se je tako uspešno nadaljevala tudi v letu 2021, na podlagi razmeroma veliko »mehkih« (neinvesticijskih) aktivnosti povezanih z obratovanjem gradu.

V letu 2021 so bila v okviru Razvojne pisarne začeta dela za ureditev prvih notranjih prostorov gradu. Dela so bila predvidena znotraj projekta GREVISLIN, na programu Interreg Slovenija-Italija in so bila financirana delno iz omenjenega projekta (upravičeni stroški projekta) in iz lastnih sredstev MONG (neupravičeni stroški projekta). V okviru projekta GREVISLIN je bila predvidena ureditev t. i. Infoteke Natura 2000 Grad Rihemberk in sicer v I. nadstropju vhodnega poslopja gradu. Ureditev Infoteke vključuje ureditev večnamenskega sprejemnega prostora za obiskovalce in razstavno-interpretacijskega prostora posvečenega območjem Natura 2000 v Sloveniji in okolici gradu, najzanimivejšim zaščitnim živalskim in rastlinskim vrstam ter njihovim biotopom v Vipavski dolini in okolici ter predstavitvi netopirjev gradu Rihemberk. Posebej bodo obiskovalcem predstavljene tudi najzanimivejše vsebine vezane na sam grad in njegovo zgodovino. Vzporedno je bilo v letu 2021 začeto tudi urejanje pomožnih prostorov in sanitarij za obiskovalce v II. nadstropju vhodnega poslopja, najnujnejše fekalne in meteorne kanalizacije ter male komunalne čistilne naprave, ki bo omogočila bolj normalno obratovanje gradu Rihemberk kot lokacije s kulturno-turistično ponudbo. Dela bodo zaključena spomladi 2022.

V letu 2021 je bila tudi oddana in odobrena prijava za obnovo kamnitih delov grajske kapele na razpisu Ministrstva za kulturo (konservatorsko-restavratorska dela). Izvedba del je načrtovana za leto 2022.

Na podlagi kandidature Zavoda za turizem Vipavska dolina in Nova Gorica na razpis Ministrstva za gospodarstvo, razvoj in tehnologijo je bil grad Rihemberk v letu 2021 v celoti digitaliziran. Izdelan je bil 3D scan kompleksa in na podlagi tega in dodatnih virov tudi digitalna 3D rekonstrukcija nekdanjega izgleda gradu, pred uničenjem v II. sv. vojni. Tako pridobljeno novo digitalno gradivo je bilo osnova za kreiranje nove vsebine za interpretacijo gradu na lokaciji (predstavljene štiri najzanimivejše točke gradu s podobami in besedilom, aktivacija preko QR kod na info-klopih na gradu). Digitalno gradivo je bilo vključeno tudi v novo 5* doživetje »gRAJskost – skrivna ves med gradovi, vodami, kmetijami in Vinogradi Vipavske doline«, sestavljeno s sodelovanjem več ponudnikov iz Vipavske doline, ki se trži preko <https://www.vipavskadolina.si/super-dozivetja/edinstvena-dozivetja-kulturne-dediscine-in-lokalnega-bogastva/>.

Ob izboljšani urejenosti in opremljenosti gradu se je kot vse bolj problematično izkazoval ponavljajoči vandalizem – uničevanje tabel in druge interpretacijske opreme, lomljenje klopi in ograj, poškodbe zunanje lesene opreme, nastavljanje večjih kamnov na poti za obiskovalce, dodatne poškodbe oltarja v kapeli in podobno. Storiteli v grad vstopajo s plezanjem preko obzidja na več mestih. Z namenom preprečevanja vandalizma je bil začet postopek priprave pravnih podlag za namestitev varnostno-nadzorne kamere na najbolj izpostavljen del grajskega kompleksa.

Višina porabljenih sredstev za doseg cilja v letu 2021: 91.400 €.

Namen porabe sredstev: vzdrževanje delov grajskega kompleksa, varnostne ureditve, komunikacijske in sorodne aktivnosti, izvedba gradbeno-obrtniških in inštalacijskih del za ureditev Infoteke Natura 2000 Grad Rihemberk, ureditev prvega dela kanalizacije in pripravljala dela za vgradnjo čistilne naprave.

Cilj 4: Obnova in revitalizacija Laščakove vile s parkom

Vsebina cilja je statična obnova Laščakove vile ter obnova in revitalizacija parka ob stavbi.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

V letu 2021 se je bila izdelana projektna dokumentacija za revitalizacijo Rafutskega parka ter za izvedbo najnujnih vzdrževalnih del na objektih v parku t.j. na Laščakovi vili, vhodnem objektu in garaži.

Pripravljena in odobrena je bila vloga za neposredno potrditev projekta »Revitalizacija Rafutskega parka z ureditvijo dostopa« za pridobitev nepovratnih sredstev iz mehanizma CTN, v okviru PN 6.3. V teku je izdaja sklepa JN za izvedbo.

Višina porabljenih sredstev za doseg cilja v letu 2021: 14.000 €.

Namen porabe sredstev: izdelava dopolnitev PD, komuniciranje z javnostjo, objave.

Cilj 5: Obnova vile Bartolomei

Cilj predvideva pripravo na gradnjo nove stavbe za restavratorske in konservatorske delavnice, prizidka k Vili Bartolomei, gradnjo predavalnic in večnamenske manjše dvorane kot posebnega objekta ter rekonstrukcijo zidu in parkovne ureditve na južni strani kompleksa.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

V preteklosti je Mestna občina Nova Gorica izvedla Javni arhitekturni natečaj v sodelovanju z Zbornico za arhitekturo in prostor Slovenije ter na podlagi njega izbrala rešitev za izvedbo celovite prenove kompleksa Vile Bartolomei.

Leta 2012 se je na tej osnovi zgradila zgolj nova upravna stavba s kustodiat. Objekt konservatorsko-restavratorskih delavnic ostaja v celoti dotrajan. V Vili Bartolomei je stanje prostorov boljše, ker pa v objektu ni ogrevanja in sanitarij, je le- ta uporaben zgolj v »toplih« mesecih, kar se pozna predvsem pri manjšem obisku šolskih otrok.

Zemljišča, na katerih stojijo objekti, so vsa v lasti Mestne občine Nova Gorica. Trenutno pa si prostor kompleksa Vile Bartolomei zavod deli z drugo institucijo Ministrstva za pravosodje.

Nadaljevanje začete investicije obnove kompleksa Vile Bartolomei in gradnja novih objektov za potrebe Goriškega muzeja je tako pogojeno s pridobivanjem ustreznih finančnih sredstev in preselitvijo zaporov, ki so najemniki prostorov v lasti MONG, na drugo lokacijo.

Zavod ima za izgradnjo konservatorsko restavratorskih delavnic, za izgradnjo prizidka k Vili Bartolomei s servisnimi prostori in za obnovo parka Vile Bartolomei potrebna dovoljenja in izdelano projektno dokumentacijo za izvedbo, vključno z načrti za opremo. Gradbeno dovoljenje za prizidek k Vili Bartolomei je vmes preteklo, zato ga je potrebno obnoviti.

V letu 2021 selitev dejavnosti Ministrstva za pravosodje na alternativno lokacijo še ni dogovorjena, se pa ocenjuje, da bi bilo v prihodnjem letu možno pridobiti sredstva iz razpisov MK za izvedbo prizidka k Vili Bartolomei, za katerega predhodna razrešitev odnosov z Ministrstvom za pravosodje ni potrebna. Zato se prednostno pristopa k obnovitvi gradbenega dovoljenja za prizidek k Vili Bartolomei.

Cilj 6: Mapiranje urbanih prostorov

Vsebina cilja je digitalizacija urbanega okolja Nove Gorice in uporaba pridobljenih podatkov za spoznavanje, promocijo in trženje modernistične dediščine mesta.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

Projekt se je zaključil v letu 2020.

Cilj 7: Evidenca plastik

Vsebina cilja je izdelati celovit popis javnih plastik v mestu z izhodišči za njihovo vzdrževanje in obnovo ter za širitev obsega mreže javnih plastik v urbanem okolju.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

Popis javnih plastik in drugih spomenikov v Novi Gorici, ki ga je v preteklosti izdelala Krajevna skupnost Nova Gorica v letu 2021 še ni bil nadgrajen. Vzdrževanje, čiščenje in obnova javnih plastik in spomenikov se je financiralo iz proračunske postavke Vzdrževanje grobišč in spomenikov, deloma pa iz koncesijskih sredstev za urejanje in čiščenje javnih površin.

Višina porabljenih sredstev za doseg cilja v letu 2021: 10.540,00 €.

Cilj 8: Vpisi v register nesnovne kulturne dediščine ter druge oblike zaščite in ohranjanja

Vsebina cilja je evidentirati elemente nesnovne dediščine za vpis v register RS.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

Za vpise v register nesnovne kulturne dediščine Goriški muzej kot pooblaščen institucije ne more biti nosilec. Nosilci za vpis v register so lahko posamezna društva, Goriški muzej pa v primeru interesa nudi strokovno pomoč in suport. V letu 2021 je Goriški muzej sodeloval pri postavitvi razstave Solkanski mizarji. V prostorih društva je bilo postavljeno tudi t.i. Titovo pohištvo.

Cilj 9: Ovrednotenje in promocija dediščine aleksandrink

Vsebina cilja je niz dejavnosti za ovrednotenje in raziskovanje ženskega izseljenskega fenomena in njegova vključitev v ponudbo kulturnega turizma.

Cilj 9: Poročilo o izvajanju za leto 2021:

Prva faza obnove hiše aleksandrink je bila v letu 2019 prijavljena na razpis LAS V objemu sonca, prijava ni bila uspešna. V letu 2020 je bil projekt preoblikovan in odobren za neposredno financiranje preko RRA Severna Primorska. Projekt je bil v letu 2021 odobren, za končno potrditev je bila potrebna novelacija vloge za sofinanciranje, ki je bila izvedena. Projekt bo predvidoma dobil vse potrebne potrditve aprila 2022, ko bo mogoče tudi začeti s projektnimi aktivnostmi in obnovo stavbe.

Projekt Pot aleksandrink je bil v letu 2018 izglasovan v okviru oblikovanja participativnega proračuna MONG. Izvedene so bile začetne aktivnosti in preverjanje možnih tras. Urejanje na terenu se ni začelo zaradi nasprotovanja lastnika parcel ob delu trase na Gradišču nad Prvačino, kar je preprečevalo zagotavljanje prehodnosti enega od nenadomestljivih delov trase.

V začetku leta 2021 je bil dosežen dogovor z lastnikom, kar je bila podlaga, da je MONG sporni del trase očistila in zagotovila bolj normalno prehodnost. Že kmalu po čiščenju se je na spornem delu trase ponovilo nasprotovanje mejaša, zaradi katerega vzdrževanje in varna uporaba poti niso bili več mogoči. Urejanje in promoviranje poti je bilo do nadaljnjega ustavljeno.

7.4 Nova Gorica – mlado mesto

MONG v srednjeročnem obdobju na vseh ravneh in v vseh segmentih svojih strateških odločitev išče rešitve, ki ugodno vplivajo na demografsko sliko in izobrazbeno strukturo prebivalstva. Ker se povprečna starost v občini viša nekoliko hitreje kot na celotnem ozemlju države in je opazna smernica nižanja kakovostnih delovnih mest za profile z visoko izobrazbo, želi MONG ustvariti pogoje, ki bodo zaustavili beg možganov in povečali priseljevanje v občino. Ob delovnih mestih, urejeni infrastrukturi in drugih vidikih je nedvomno pomemben element, ki lahko odločilno vpliva na to, kako posamezniki izbirajo svoj kraj bivanja, kulturna živahnost. Z uresničevanjem strateškega cilja Nove Gorice kot pomembnega kulturnega in ustvarjalnega središča želi MONG povečati privlačnost občine. S strateškim ciljem Nova Gorica – mlado mesto pa v ospredje dodatno postaviti temo mladosti, tako v smislu mladih generacij kot v smislu prihodnjih trendov na področju umetnosti, znanosti in gospodarstva.

Nova Gorica, ki zaradi svojega nastanka po 2. svetovni vojni nosi simbolni naziv "mladega mesta", želi otroke, dijake in študente aktivno in enakopravno vplesti v svoje kulturno tkivo, ne le kot občinstvo, ampak kot soustvarjalce vsebin. Tesneje želi povezati kulturne in izobraževalne ustanove ter okrepiti mestno ponudbo popularne kulture, ne le na klasičnih prizoriščih. Vzpodbujati želi ulično glasbo, ulično umetnost in drugo avtonomno umetniško

produkcijo. Mladim želi omogočiti mednarodno vpetost in sodelovanje, vzpodbujati izmenjave in čezmejno prijateljstvo z bližnjo Italijo, s poudarkom na medsebojnem spoznavanju jezika in kulture soseda. MONG želi podpirati programe za podporo start-up podjetjem na področju kulture, odpirati skupne delovne prostore in mladim ponujati priložnosti za neformalno učenje, pridobivanje veščin ter nazadnje profesionalizacijo.

Novogoriško podeželje s svojimi naravnimi in socialnimi danostmi lahko odgovarja na želje mladih družin po sodobnem, zelenem, trajnostnem življenjskem slogu. MONG želi na podeželju izboljšati kakovost bivanja ne le preko nadgradnje infrastrukture (denimo kolesarskih poti ali telekomunikacijskih omrežij), temveč tudi z vlaganjem v kulturno in družabno bogastvo podeželskih skupnosti.

Novo tehnologije in sodobno razumevanje prepletanja med industrijo, umetnostjo in znanostjo ustvarjajo neslutene razvojne možnosti. Nova Gorica z bogatim zaledjem znanja in dejavnosti na področju novih umetnosti, s festivalom Pixxelpoint visokotehnoloških podjetij, znanosti in raziskovanja želi postati vodilna v državi in v širši evropski regiji na področju novih medijev in kreativnih industrij.

Cilj 1: Vozlišče kreativnih praks

Cilj je oblikovati vozlišče kot središče za nove medije in intermedijske ter sodobne umetniške prakse ter vozlišče kulturnih in kreativnih industrij.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

V marcu leta 2021 smo imeli v Xcentru neformalno uradno otvoritev, uradna otvoritev je bila v sklopu praznovanja Mestne občine Nova Gorica v septembru. Objekt je gradbeno zaključen, manjkajo samo še nekateri deli opreme, ki pa ne motijo delovanje Xcentra. V prihodnjih letih bo potrebno urediti še centralni sistem hlajenja in rekuperator izmenjave zraka v prostoru. Programsko je Xcenter v letu 2021 dosegel izjemno zanimanje. V pritličju gostujejo umetniške razstave priznanih svetovnih umetnikov (1x mesečno). V zadnjem prostoru pritličja gostimo uporabnike v mojstrovalnici, kjer različne skupine pod vodstvom mentorjev izdelujejo skupne produkte. V prvem nadstropju gostuje e-hiša s svojim programom ter program Xcentra z različnimi javnimi dogodki. Organizatorji dogodkov so tako javni sektor prek svojih struktur, kot tudi zasebni sektor, ki sodeluje z različnimi kreativnimi industrijami. Tudi NVO organizirajo v Xcentru dogodke z vsebino vezano na vključenost in participacijo. Uradna otvoritev Xcentra je potekala v mesecu septembru ob ostalih dogodkih praznovanja Mestne občine Nova Gorica. Xcenter je vzpostavil tri programske sklope, ki bodo zaživel v letu 2022: Sklop razvoja občinstva v direktni povezavi z EPK, sklop gradnje kapacitet preko projekta 1.000 talentov ter sklop povezovanja ekosistemov s projektom Podjetniški zajtrk.

Višina porabljenih sredstev za doseg cilja v letu 2021: 250.000 €.

Namen porabe sredstev: gradbena in obrtniška dela v X centru ter nakup potrebe opreme

Cilj 2: Izhodišča za strategijo revitalizacije degradiranih prostorov

Smisel cilja je izdelati izhodišča za pregledni, digitalno podprti seznam degradiranih stavb in delov stavb na urbanem, suburbanem in ruralnem območju MONG ter identificirati potencialne za razvijanje teh prostorov v umetniške rezidence, ateljeje, prostore za vaje, manjša uprizoritvena prizorišča, skupne delovne prostore in druge kulturne dejavnosti.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

Poleg predhodno v okviru aktivnosti strategije revitalizacije degradiranih prostorov pripravljenega seznama javnih stavb se je v letu 2021 v sodelovanju Civilne zaščite in krajevnih skupnosti Mestne občine Nova Gorica pripravil seznam degradiranih nevarnih privatnih objektov, ki ogrožajo mimoidoče in promet, ter osnutek Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o sofinanciranju kulturnih projektov na področju nepremične kulturne dediščine v Mestni občini Nova Gorica.

7.5. Evropska prestolnica kulture

Nova Gorica se je v letu 2017 odločila, da bo kandidirala za naziv EPK 2025. S tem se je predvsem zavezala, da bo v načrtovanje svojega kulturnega in siceršnjega razvoja vključila dolgoročni in multidisciplinarni pristop. Poleg ugleda in dviga prepoznavnosti mesta in regije naziv EPK 2025 prinaša tudi številne trajnostne učinke tako na intelektualni kot na materialni ravni. Dejavnosti, ki jih mora skupnost opraviti v okviru priprav na kandidaturo za EPK2025, so dobra priložnost, da občina in regija preverita svoje potenciale in pomanjkljivosti ne le na področju kulture, temveč tudi gospodarstva in določita svoje cilje in ambicije. Te pozitivne učinke sproži že kandidatura sama in v regiji ostanejo kot razvojni temelji ne glede na to, ali je kandidatura uspešna.

Nova Gorica se je za kandidaturo odločila zaradi prepričanja, da lahko njena zgodovinska izkušnja prispeva h krepitvi evropske ideje ter zaradi mnenja, da je EPK 2025 idealni okvir za razvojni preskok. Od samega začetka priprave kandidature je v območje EPK 2025 vključila, poenostavljeno, teritorij z avtomobilsko oznako »GO«. Gre torej za območje, ki zajema dolino Soče, Goriška Brda, Vipavsko dolino, Trnovsko-Banjško planoto in del Krasa ter sega na ozemlje vseh občin, članic Sveta regije in prečka državno mejo z Italijo ter zaobjema Gorico kot partnersko mesto in ozemlje Goriške pokrajine. Tako je poleg zgoraj navedenih prednosti proces priprave kandidature ustvaril tudi dragoceno znanje in razumevanje na ravni medobčinskega in čezmejnega sodelovanja.

Kandidaturo za EPK 2025 MONG organsko vključuje v vse svoje strateške dokumente in odločitve z zavedanjem, da pridobitev naziva prinese preboj za mesto le, če je lokalna skupnost temeljito pripravljena na to, da okrepi in izkoristi razvojne priložnosti EPK 2025. Hkrati MONG razume, da je intelektualna zapuščina kandidature lahko dragoceno izhodišče tudi, če mesto naziva ne pridobi.

Poročilo o izvajanju za leto 2021:

V letu 2021 je bila za izvedbo aktivnosti zapisanih v 2. prijavnici knjigi, GO! BORDERLESS, ki je Novi Gorici – v partnerstvu z Gorico, prinesla naziv EPK 2025, na EZTS-GO ustanovljena manjša »delovno operativna skupina GO! 2025« pod vodstvom Vesne Humar in umetniškimi vodstvom Nede Rusjan Bric. Skupina je s sodelavkami skrbela za povezovanje čezmejnih ustvarjalcev navedenih v 2. prijavnici knjigi – bidbooku GO! BORDERLESS, za pripravo in organizacijo nekaterih čezmejnih kulturnih, socialno angažiranih in športnih dogodkov, ki so se večinoma odvijali na trgu Evrope/Transalpini. Podrobno poročilo o delu se nahaja na naslovu: https://www.nova-gorica.si/mma_bin.php?id=2022031018311819

Zaradi zahteve Ministrstva za kulturo po ustanovitvi javne inštitucije s sedežem v Sloveniji, ki bi upravljala z državnimi in občinskimi financami s slovenske strani, je bil s strani MONG, oktobra 2021, ustanovljen Javni zavod GO! 2025 – Evropska prestolnica kulture, Nova Gorica. Do zaključka leta 2021 se je zavod strukturno vzpostavljala, tako da so vse aktivnosti vezane na EPK 2025 potekale v okviru »delovno operativne skupine GO! 2025« znotraj strukture EZTS-GO.

II. IZVAJANJE PROGRAMA V JAVNIH ZAVODIH IN DRUGIH ORGANIZACIJAH S PODROČJA KULTURE ZA LETO 2021

Zaradi boljšega vpogleda v delo kulturnih ustanov in drugih organizacij, ki delujejo na področju kulture, katerih ustanoviteljica oz. sofinancerka je MONG, dodajamo še vsebinska poročila o izvajanju programov v javnih zavodih in drugih organizacijah (poročila so pripravljena v sodelovanju z direktorji javnih zavodov in vodjo JSKD OE NG). Statistični podatki o izvajanju programov navedenih organizacij se nahajajo v prilogi »Statistični podatki«.

Goriški muzej Kromberk – Nova Gorica (v nadaljevanju: GM)

GM je z izvajanjem programa tudi v letu 2021 sledil dolgoročnim usmeritvam, ki so zastavljene v Lokalnem programu kulture 2019-2023 na področju premične kulturne dediščine in sicer:

- dopolnjevanje stalnih razstav in ohranjanje ali povečevanje števila občasnih razstav;
- spodbujanje dogodkov različnih žanrov na področju kulturne dediščine;
- krepitev pedagoških in andragoških programov;
- kontinuirana zbiralna politika s posodabljanjem strokovnih in organizacijskih podlag;
- krepitev raziskovalne in založniške dejavnosti.

Sodobni pristopi k ohranjanju in predstavljanju premične dediščine vključujejo preoblikovanje (transformacijo) kot proces, pri katerem pozornost pri prikazovanju in interpretaciji prehaja s posameznega predmeta ali artefakta tudi na samega gledalca. Miselni proces pri snovanju prikaza se torej ne osredotoča zgolj na predmet, torej na kaj, pač pa tudi za koga, komu je namenjen. Pri tem je ključno podajanje zgodbe ali zgodb, ki omogočajo poglede tudi iz drugih perspektiv in se zato nujno približajo posamezniku. Sodobni muzej ni več samo depo muzealij, je generator zgodb, ki definirajo, kaj in kje smo. V tem smislu pomeni transformacija muzeja njegovo približevanje obiskovalcu. Ta proces v svoje dolgoročne usmeritve vključuje tudi GM, osrednja institucija varovanja in predstavljanja premične in nesnovne kulturne dediščine na zahodnem robu slovenskega etičnega prostora.

GM sledi in udejanja preoblikovanje v sodoben in odprt muzej skozi participacijo, edukacijo in generiranje potencialov ter skozi ta proces privabi večje število obiskovalcev. GM na odprt in ne izključujoč, na spoštljiv in demokratičen način izkorišča dediščinske dobrine in tako spodbuja raznolikost, obenem pa skozi sodelovanje z ljudmi na terenu pri izvedbi muzejskih projektov svoje obiskovalce spreminja v aktivne sodelavce.

Deluje tudi kot središče strokovnega znanja in referenca za posameznike in pravne osebe iz nevladnega in ljubiteljskega sektorja, ki se ukvarjajo z zbiranjem in ohranjanjem premične dediščine. Ta dejavnost je v omenjenih sektorjih na območju MONG relativno bogata in se izraža skozi etnološke prireditve, zasebne muzejske zbirke in druge dejavnosti.

Obnova vile Bartolomei

V kompleksu je bila 2012 zgrajena nove upravna stavbe s kustodiat. Elaborat, izbran na javnem arhitekturnem natečaju, pa predvideva še gradnjo nove stavbe za restavratorske in konservatorske delavnice, prizidka k Vili Bartolomei, gradnjo predavalnic in večnamenske manjše dvorane kot poseben objekt ter rekonstrukcijo zidu in parkovne ureditve na južni strani kompleksa. Zemljišča, na katerih stojijo objekti, so v lasti MONG. Trenutno pa si prostor kompleksa Vile Bartolomei zavod deli z drugo institucijo Ministrstva za pravosodje. Nadaljevanje že začete investicije je tako pogojeno s preselitvijo zaporov na drugo lokacijo. Vila Bartolomei nima ogrevanja in sanitarij, zato je objekt trenutno le pogojno primeren za razstavne dejavnosti. Zavod ima za izgradnjo konservatorsko restavratorskih delavnic (v sklopu že izgrajenega kustodiata), za prizidek k Vili Bartolomei (ki vključuje tudi servise

prostore) in za obnovo parka Vile Bartolomei vsa potrebna dovoljenja in projektno dokumentacijo za izvedbo, vključno z načrti za opremo.

Cilj predvideva pripravo na gradnjo nove stavbe za restavratorske in konservatorske delavnice, prizidka k Vili Bartolomei, gradnjo predavalnic in večnamenske manjše dvorane kot posebnega objekta ter rekonstrukcijo zidu in parkovne ureditve na južni strani kompleksa. V letu 2021 ni bilo v zvezi z obnovo Vile Bartolomei nobene aktivnosti.

Obnova gradu Kromberk

Amfiteater v parku ob gradu Kromberk je v zadnji letih s pestrostjo mnogih dogodkov zaživel ter postal pomembno prizorišče mesta Nove Gorice, prepoznaven je tudi v širšem okolju. Še vedno, in z večanjem števila prireditev še bolj, pa so aktualni manjkajoči servisni prostori: garderobe za nastopajoče in sanitarije za obiskovalce. Ob rednem investicijskem vzdrževanju gradu Kromberk bo potrebno posodobiti notranjo opremo v objektu: ureditev sten, stropov in deloma tlakov v razstavnih prostorih. Posodobiti je potrebno posebno razsvetljavo, ki je v funkciji osvetljevanja eksponatov in sistem za obešanje slik in tiskovin. Pod stenami in stropi je potrebno izvesti sodoben razvod instalacij, saj je sodobno predstavljanje premične in nesnovne dediščine neločljivo povezano z novimi digitalnimi mediji.

V letu 2021 ni bilo aktivnosti.

Vpisi v register nesnovne kulturne dediščine ter druge oblike zaščite in ohranjanja

Vsebina cilja je evidentirati elemente nesnovne dediščine za vpis v register RS.

Goriški muzej ne more biti nosilec za vpis v register nesnovne kulturne dediščine. Nosilec je lahko NVO, Goriški muzej nudi potrebno strokovno podporo in pomoč.

V letu 2021 je GM sodeloval pri postavitvi razstave Solkanski mizarji. Etnološki del razstave je prispeval kustos Goriškega muzeja Rok Bavčar, za oblikovanje razstave je poskrbel Bojan B. Bitežnik. V prostorih društva je GM postavili tudi t.i. Titovo pohištvo.

Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica (v nadaljevanju: GK)

GK je z izvajanjem programa tudi v letu 2021 uresničevala dolgoročne usmeritve, ki so zastavljene v Lokalnem programu kulture 2019-2023 na področju dejavnosti knjižnice.

Leto 2021 je bilo še vedno v znamenju novega koronavirusa SARS-CoV-2 oziroma bolezni, ki jo virus povzroča, COVID-19. Delovanje GK je bilo prilagojeno ukrepom vlade in navodilom NIJZ.

GK je uporabnike spodbujala k branju, izobraževanju in drugim aktivnostim ter jim pri tem ponujala številne možnosti:

- Spodbujanje branja: Bralne akcije: Primorci beremo, Branje za znanje in sanje (poletni bralni izziv), promocija portala Dobreknjige.si, E-knjige: Biblos in Audibook, uporaba e-virov Goriške knjižnice.
- Knjiga na dom – uporabnikom, ki so potrebovali knjige in niso mogli priti do njih.
- Vrečke presenečenja – z njimi je GK uporabnikom ponudila po tri knjige po izboru GK, vendar enakega literarnega žanra ali področja. Sami so izbrali literarni žanr in/ali starostno stopnjo. V letu 2021 je GK izposodila 12.110 vrečk presenečenja (2020: 7.283 vrečk).
- Veliko članov GK prihaja iz Italije in zaradi oteženega prehajanja meje se je GK povezala z Narodno in študijsko knjižnico Trst in Državno posoško knjižnico (Biblioteca Statale Isontina), skupaj so organizirali pomoč uporabnikom vseh treh knjižnic pri vračanju gradiva.
- Preko projektov, spletnih in drugih vsebin je GK ponujala vpogled v različna znanja: razstave, obiski zaključenih skupin, Kamra, dLib, Obrazi slovenskih pokrajin, Knjižnica semen, Mojstrovalnica ...

- Različna predavanja (Radovedni ponedeljki) ter predstavitve knjig in avtorjev (Literarni četrtki, Domoznanski večeri). V času, ko izvedbe v knjižnici niso bile mogoče oz. smiselne, so dogodke preselili na splet.
- GK je organizirala prve Dneve Goriške knjižnice s sloganom Reci NE – nevednosti!
- Novembra praznujejo slovenske splošne knjižnice, v novembru 2021 so organizirale Teden splošnih knjižnic po vsej Sloveniji.
- GK je nadaljevala s temeljitim pregledom knjižnične zbirke in pripravila projekt Usmerjen odpis nefrekventnega gradiva, ki ga bo izvedla v letu 2022. S tem želi GK izločiti zastarelo gradivo in gradivo, ki že dalj časa ni bilo izposojeno (po tabeli obsoletnosti) ter tako uporabnikom ponuditi le verodostojno in uporabno gradivo.
- Za prijaznejši dostop do knjižnice je GK ob vhodu v knjižnico namestila zunanji RFID knjigomat, ki omogoča vračanje gradiva tudi v času, ko je knjižnica zaprta. Obenem so začeli izvajati RFID izposajo tudi v knjižnici in tako pospešili postopke izposoje in vračanja.
- Za boljše počutje tako uporabnikov kot tudi zaposlenih so z velikim angažmajem Mestne občine Nova Gorica začeli z menjavo klimatskega sistema. Dela so bila zaključena v 1. in 2. nadstropju, nedokončano ostaja še pritličje.
- V sodelovanju z lokalnimi oblastmi se je GK lotila prenove nekaterih krajevnih knjižnic:
 - Krajevna knjižnica Renče je pridobila dva dodatna prostora, ki ju je krajevna skupnost prenovila skupaj z obstoječimi in zamenjala nekaj dotrajane opreme (knjižnične police). Otvoritev prenovljene knjižnice: februar 2022.
 - Krajevna knjižnica Branik: MONG je odkupila stavbo Nove KBM in obnovila prostor v pritličju. Otvoritev prenovljene knjižnice: februar 2022. Potrebna je še prenova prostora in menjava dotrajane opreme v nadstropju, kjer je trenutno knjižnica, ter notranja povezava med nadstropji.

Sodelovanje z lokalnimi ustanovami, šolami in društvi se odraža v številnih skupnih projektih (Igralci primorskih gledališč berejo pravljice, Rastem s knjigo, Rastem z e-viri, Tačke pomagačke, Vrtec na obisku ...).

Še nekaj poudarkov iz leta 2021:

- Goriška knjižnica s svojim delovanjem pokriva področje šestih občin, ki imajo skupaj 58.477 prebivalcev. 27 % prebivalcev je članov Goriške knjižnice, kar pomeni, da so presegli slovensko povprečje, ki je 23 % .
- V okviru nalog območnosti in obmejnosti je GK izvajala dejavnosti za celotno Goriško območje in tudi del Italije (Goriška in Videmska pokrajina), kjer živijo Slovenci.
- Med 15.797 aktivnimi člani se jih je v letu 2021 vpisalo 1.114. Skupaj so opravili 233.216 obiskov knjižnice in si izposodili 720.990 enot gradiva.
- GK je pridobila 16.709 enot knjižničnega gradiva, odpisala 22.434 enot gradiva. Ob koncu leta je tako zbirka obsegala 536.633 enot. Z odpisovanjem gradiva želi GK aktualizirati knjižnično zbirko, ki je bila leta 2019 na 7. mestu med osrednjimi območnimi knjižnicami. Leti 2020 in 2021 nista primerljivi.
- V letu 2021 je GK zabeležila 182.013 obiskovalcev v osrednji knjižnici. Razhajanja med obiskom, zabeleženim v COBISSu in evidentiranjem obiskovalcev pomeni, da veliko uporabnikov prihaja v knjižnico ne le zaradi izposoje knjižničnega gradiva, temveč se udeležujejo tudi prireditvev in drugih dogodkov ter koristijo prostor za druženje, učenje ... in prav to je bila težava v letu 2021 – spodbujali so izposajo gradiva, zadrževanja v knjižnici pa, žal, niso mogli.
- V zadnjem času GK uporabnikom ponuja vedno več podatkovnih baz, portalov in drugih internetnih dejavnosti, ki pa niso pogojeni z obiskom knjižnice. Te podatke so prikazali pod naslovom virtualni obisk (1.035.112 vpogledov), ki postaja vedno bolj aktualen in vsebuje obisk spletne strani in facebook profila, portalov, ki so jih sami (ali v sodelovanju) ustvarili, zakupljenih podatkovnih zbirk (z oddaljenim dostopom – kar pomeni, da so dostopni od kjerkoli), e-knjižnica Biblos ... V letu 2020 in 2021 se je ta

obisk močno povečal, saj je bil za marsikoga to stik s knjigami in različnimi verodostojnimi informacijami.

- V letu 2021 je GK pripravila 187 različnih dogodkov; 28 v spletni izvedbi, 159 v živo – v prostorih knjižnice. Spletne dogodke je spremljalo približno 13.029 gledalcev, obiskalo pa približno 2.994 obiskovalcev.

V letu 2021 je bil v Goriške knjižnici zamenjan hladilni sistem, del sredstev v višini 97.500 EUR je MONG pridobila preko razpisa Ministrstva za kulturo.

Kulturni dom Nova Gorica (v nadaljevanju: KD)

KD je tudi v letu 2021 uresničeval dolgoročne usmeritve, ki so zastavljene v Lokalnem programu kulture 2019-2023 na glasbenem, vizualnem in filmskem področju.

1. Glasbena umetnost

Na glasbenem področju je KD kljub epidemiji razvijal kakovostne in tehtne glasbene programe ter skrbel za promocijo slovenske in ožje primorske oz. goriške ustvarjalnosti in poustvarjalnosti tako znotraj ustaljenih programov kot tudi v sodelovanju z drugimi čezmejnimi festivali, kamor so plasirali naše glasbenike. Leto 2021 je bilo intenzivno tudi na področju mednarodnega sodelovanja, zlasti čezmejnega sodelovanja s sosednjo Gorico in širšo Furlanijo Julijsko krajino, kjer velja izpostaviti predvsem sodelovanja z društvi Dramsam iz Gorice, Controtempo iz Krmina in Progetto Musica iz Vidma, s katerimi so oblikovali skupne festivalske programe in že začeli snovati tudi nove, ki bodo zaživel v prihodnjih letih do leta 2025, ko bo Nova Gorica Evropska prestolnica kulture. Razvijanje kakovostnih in raznolikih vzgojno-izobraževalnih programov na glasbenem področju je eden od strateških ciljev, ki pa ga zaradi epidemije v letu 2021 KD ni mogel izvajati v takšnem obsegu kot so načrtovali.

Prizadevanja za vzpostavitev novega kulturnega centra s strani KD niso zamrla. Tudi v letu 2021 je KD opozarjal na nujnost te investicije. Ustanovitelju je KD že večkrat predlagal, da se novogradnjo uvrsti med prioritete naloge na področju kulture. V letu 2013 je MONG sicer naročila študijo pri tujih strokovnjakih iz podjetja Theatre Projects Consultants Ltd, a od takrat naprej je načrtovanje tega infrastrukturnega projekta zastalo. Ta problematika je sicer izpostavljena tudi v Kulturnem programu, a kdaj se bo ta investicija začela načrtovati in izvajati, ni znano. KD upa, da bo ustanoviteljica čim prej sprejela odločitev o gradnji novega kulturnega centra, ki ga Nova Gorica kot regijsko središče ter mesto na strateški poziciji tik ob zahodni meji potrebuje in glede na kakovost ter obseg kulturnega dogajanja tudi zasluži. Navsezadnje bo Nova Gorica tudi Evropska kulturna prestolnica kulture 2025 in tudi zato bi bilo nujno potrebno začeti vse postopke za zagon tega pomembnega infrastrukturnega projekta, ki že predolgo čaka na svojo realizacijo.

2. Vizualne umetnosti

Na galerijskem področju je KD kljub epidemiji pripravil raznoliko razstavno ponudbo s poudarkom na kakovostni in izvirni goriški ter slovenski ustvarjalnosti. Poleg tega se je odpiral v mednarodni prostor in v razstavni program uvrščal tudi tuje avtorje. Razvijanje kakovostnih in raznolikih vzgojno-izobraževalnih programov na vizualnem področju je eden od strateških ciljev, ki pa ga zaradi epidemije v letu 2021 KD ni mogel izvajati v takšnem obsegu kot so načrtovali.

KD je podal dva pomembna vsebinska predloga za EPK 2025, ki sta skladna z dolgoročnimi usmeritvami LPK za področje vizualnih umetnosti, in sicer:

- vzpostavitev ateljejev in umetniškega rezidenčnega centra

Šolski center Nova Gorica je lastnik oziroma ima v upravljanju stavbo, kjer so bile pred leti strokovne učilnice, ki so sedaj prazne. Gre za zanimive prostore, ki bi jih lahko namenili za vzpostavitev ateljejev za domače umetnike in rezidenčnega centra, kjer bi lahko tujim

umetnikom ponudili tudi bivalne enote, poleg tega pa še kakšno manjšo dvorano ali podoben prostor za izvajanje najrazličnejših umetniških aktivnosti. Z odprtjem rezidenčnega centra v središču mesta bi slediti zgledu podobnih ustanov po svetu, katerih poslanstvo je podpora in promocija ustvarjalnosti ter vzpodbujanje zanimanja za slovensko umetnost in kulturo.

- Mednarodni javni natečaj za javno plastiko

V zadnjem času se pri nas soočamo z vedno manjšim interesom za kiparstvo, zato so javna naročila še toliko bolj dragocena in za kiparje ena redkih priložnosti, da lahko svoje zamisli razvijejo in uresničijo tudi v monumentalnejših dimenzijah. Nova Gorica se že lahko ponaša z nekaj vidnimi javnimi spomeniki in skulpturami priznanih slovenskih kiparjev, ki z izvirnimi, s sugestivnimi in prepričljivimi koncepti bogatijo javni prostor in ustvarjajo njegovo urbano identiteto. Govorimo lahko o neke vrste »goriški« forma vivi, ki z izborom skulptur priznanih slovenskih kiparjev sodi v sam vrh sodobne slovenske javne plastike. Malo katero slovensko mesto se namreč lahko ponaša s takšno kiparsko galerijo na prostem in v letu 2025 bi jo bilo vredno dopolniti s stvaritvami avtorjev mlajše generacije, zato bi lahko izvedli mednarodni javni natečaj za izbor novih javnih plastik. S tem bi dobili več sodobne umetnosti v javnem prostoru, ki bi Novo Gorico naredila bolj privlačno, sodobno in zanimivo tudi za obiskovalce od drugod ter v mesto prinesla več urbanega duha. Ob tem bi bilo zanimivo narediti tudi kakšno zanimivo aplikacijo in katalog – vodnik, ki bi obiskovalce povabil na urbani sprehod ter spoznavanje javnih skulptur in spomenikov v mestu in okolici.

Prizadevanja za vzpostavitev namenskih prostorov za galerijsko dejavnost doslej še niso obrodila sadov, ustavilo se je pri zagotavljanju sredstev za pridobitev prostorov.

V letu 2021 so bila v Kulturnem domu izvedena določena vlaganja v opremo in investicijsko vzdrževanje, del sredstev v višini 45. 000 EUR je MONG pridobila preko razpisa Ministrstva za kulturo.

3. Intermedijska umetnost

Pixelpoint, Mednarodni festival sodobnih umetniških praks je tudi v letu 2021 udejeval svoje poslanstvo in bil odmeven tako v slovenskem kot mednarodnem prostoru. Z neprekinjenim dolgoletnim pojavljanjem je vseskozi predstavljal presežke v umetnosti, ki so krojili drugačen pogled, tvegali nerazumevanje in pionirsko orali ledino uporabe sodobne tehnologije in premikali meje možnega v umetnosti. Festival, ki izhaja iz vizualne kulture elektronskih medijev, si je za cilj zadal tako razvijanje in boljše razumevanje razsežnosti digitalnih svetov ter digitaliziranja stvarnega sveta okoli nas, skupaj z njegovo predstavitvijo in popularizacijo, kot vzpodbujanje teoretskega, kritičnega diskurza in refleksije o intermedijski umetnosti. Vendar je prvotni namen festivala, ki si je za cilj zadal približati informacijske tehnologije širšemu občinstvu in obenem seznaniti predvsem mlajše generacije z drugačnimi možnostmi uporabe novih medijev, daleč presežal svoje okvire in prerasel v festival sodobnih umetniških praks, ki deluje na presečišču umetnosti, znanosti in tehnologije.

4. Film

Na filmskem področju je KD kljub epidemiji razvijala kakovostne in tehtne vsebine znotraj abonmaja Filmsko gledališče, zaokroženih filmskih ciklov in Filmskega vrtiljaka, ki je namenjen otrokom in mladini. Poleg tega je bil KD tudi organizator Letnega kina na ploščadi Silvana Furlana. Razvijanje kakovostnih in raznolikih vzgojno-izobraževalnih programov na filmskem področju je eden od naših strateških ciljev KD, ki pa ga zaradi epidemije v letu 2021 niso mogli izvajati v takšnem obsegu kot so načrtovali.

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica (v nadaljevanju: SNG)

Ustanoviteljica Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica (v nadaljevanju: SNG Nova Gorica) je sicer država, ki zagotavlja potrebno infrastrukturo ter sredstva za izvajanje dejavnosti. Je pa delovanje SNG Nova Gorica v javnem interesu MONG, kot to določa sklep

Mestnega sveta MONG iz leta 2013, zato MONG tudi dodatno sofinancira programe SNG, ki bogatijo kulturno ponudbo in so še posebej pomembni za lokalno skupnost.

Leto 2021 je bilo tako kot leto 2020 obeleženo z epidemijo COVIDa-19 in ukrepi za preprečevanje širjenja korona virusa, ki so močno vplivali tudi na delovanje gledališč. SNG je bilo od oktobra 2020 do maja 2021 zaprto za obiskovalce, lahko pa je izvajalo vaje in interne projekte. Tako je v času pandemije skušalo ohranjati stik z obiskovalci na različne nove načine in kot posledica zaprtja gledališč za obiskovalce so nastali številni spletni projekti (predvajanje predstav preko spleta, spletne premiere, radijske oddaje, branje pravljic preko spleta, snemanje videov). Jesenski val epidemije v 2021 ni ponovno zaprl gledališča za obiskovalce, so pa bili soočeni s strogimi ukrepi za preprečevanje širjenja okužb – med njimi tudi 50% zmanjšanje števila gledalcev v dvorani ter s številnimi odpovedmi predstav zaradi okužb ali karanten zaposlenih in zunanjih sodelavcev. Vse naštetu se pozna pri realizaciji načrtovanega programa v letu 2021.

MONG je v letu 2021 podprla izvedbo naslednjih programov:

- Goriški vrtljak (Mali in Veliki polžek, Lutkovni polžek,
- Amaterski mladinski oder (predstave, izobraževanja, gostovanja),
- Festival uličnega gledališča Ana Desetnica,
- Plesne predstave,
- Gledališče v mestu, gledališče na gradu.

V letu 2021 je SNG izvedel načrtovano število premier, morali pa so zamenjati nekatere naslove uprizoritev. Izvedeno je bilo:

- pet premier na velikem odru,
- pet premier na malem odru,
- ena spletna predstava,
- odigranih je bilo 11 predstav iz prejšnjih sezon (načrtovanih je bilo 15),
- v okviru abonmajske ponudbe je gostovalo 16 predstav za odraslo publiko (gledališke, plesne in glasbene predstave) ter 17 predstav za otroke, zastavljen cilj je bil izveden v celoti..
- soorganizacija uličnega festivala Ana Desetnica (4 predstave), knjižnega festivala Mesno knjige (3 dogodki) ter festivala Goriško poletje (7 dogodkov),
- 89 gostovanj po Sloveniji (70 manj od načrtovanih) in 3 v tujini (6 manj od načrtovanih),
- Mladi oder AMO je izvedel tri projekte (delavnice ter kratki film) in tako izpolnil načrtovani program v drugi obliki,
- v letu 2021 so ustvarjalci predstav v SNG Nova Gorica prejeli 10 nagrad.

Področje nevladnega sektorja:

Nevladni sektor na področju kulture predstavlja nepogrešljiv segment kulturnega delovanja na območju MONG in dopolnjuje ter zaokrožuje kulturno ponudbo v naši občini.

V času epidemije so se tudi izvajalci na področju nevladnega sektorja soočali s številnimi problemi in omejitvami pri izvajanju svojih programov, kljub vsemu pa je večina dosegla zastavljene cilje in izvedla načrtovani program, nekateri z določenimi terminskimi in vsebinskimi spremembami.

V letih 2020/2021 je bilo izvedenih 9 dvoletnih projektov, poleg tega 3 enoletni projekti v letu 2020 ter 6 enoletnih projektov v letu 2021. Področja delovanja izvajalcev praktično pokrivajo vsa umetniška področja (knjiga, ples, film glasba, gledališče, itd.) in tudi področje kulturne dediščine. Višina sredstev, ki so bila na razpolago za posamezno proračunsko leto so znašala 110.000 EUR.

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Nova Gorica v letu 2021

Programi na področju ljubiteljske kulture Območne izpostave Nova Gorica zajemajo pregledna srečanja in revije na vseh področjih delovanja društev ter strokovna izobraževanja na posameznih področjih. Del programa v letu 2021 smo, tako kot že v letu 2020, izvajali s prilagoditvami, preko spleta, posnetkov, izvajanje se je prestavilo na pomlad, poletje in zgodnjo jesen. Delo na JSKD Nova Gorica je bilo organizirano z zavedanjem, da je vzdrževanje stika s kulturnimi društvi in s številnimi ustvarjalci naše ključno poslanstvo. Poleg izvedb programa s prilagoditvami, se je na JSKD Nova Gorica okrepila filmska in založniška dejavnost, izdana sta bila dva zbornika in notna zbirka. Ob zborniku o reviji pevskih zborov Goriške z naslovom »Najmočnejši instrument je glas« je bil pod istim naslovom posnet in prikazan dokumentarni film. Zbornik »Literarna pokrajina Goriške« in notno zbirko »V tihi noči« o skladatelju Avgustu Arminu Lebanu smo izdali skupaj z ZKD Nova Gorica. JSKD Nova Gorica je tudi v letu 2021 uspešno izvedel javni razpis za izbor kulturnih programov na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti na območju Mestne občine Nova Gorica. Kultura je tudi v zahtevnih okoliščinah leta 2021 delovala povezovalno, saj z umanjkanjem kulture in umetnosti ni »tistega dobrega«, ki povezuje in tvori našo skupnost.

Zveza kulturnih društev Nova Gorica v letu 2021

Program Zveze kulturnih društev Nova Gorica (ZKD) je bil v letu 2021 izveden s prilagoditvami, preko spleta oziroma v poletno jesenskem času, ko so razmere zaradi epidemije izvedbo prireditve dopuščale. Prostori Točke ZKD, v katerih so v zmanjšanem obsegu potekale vaje 26 skupin novogoriških kulturnih društev, prireditve in izobraževanja, so bili zasedeni približno 50% (1.700 ur) v primerjavi z običajnim letom. Skupaj z JSKD Nova Gorica smo izdali zbornik »Literarna pokrajina Goriške« in notno zbirko »V tihi noči« o skladatelju Avgustu Arminu Lebanu. V okviru programa Evropska prestolnica kulture smo v sodelovanju z združenji iz Italije izvedli mednarodno razstavo in likovni ex-tempore v Gorici (Italiji). V letu 2021 smo obeležili 65 let ZKD in 20 let Točke ZKD ter obletnici počastili s slovesnostjo ob slovenskem kulturnem prazniku Mestne občine Nova Gorica, jubilejih ZKD in 42-letnici Kulturnega doma Nova Gorica z naslovom »In nebo ni razdeljeno« dne 3. februarja 2022. Na slovesnosti je bil premierno predstavljen tudi kratek dokumentarni film o ljubiteljski kulturni ustvarjalnosti na Goriškem z naslovom »Vesela Goriška«.

Kulturna društva v letu 2021

Na območju MONG deluje več ljubiteljskih kulturnih društev, katerih člani so dejavni na različnih področjih. Še posebej bogata in pestra je tradicija na področju vokalne in instrumentalne glasbe. Društva pa se posvečajo tudi gledališču, likovni umetnosti, literaturi, folklori, plesu in drugim področjem. V dejavnosti društev se kulturne dejavnosti prepletajo z izobraževalnimi. Tudi v letu 2021 so se domala vsa društva prilagodila razmeram in izvedla letne programe. Prav med pandemijo se je znova pokazalo, da so ljubiteljska kulturna društva nenadomestljivo polje socialne vključenosti in medgeneracijskega sodelovanja.

Znanstveno raziskovalni center SAZU Raziskovalna postaja Nova Gorica (v nadaljevanju: ZRC SAZU)

Sodelavke in sodelavca ZRC SAZU se v okviru projekta Slovenska zahodna narodnostna meja v luči sprememb časa posvečajo zgodovinskim, etnološkim, antropološkim in jezikoslovnim raziskavam različnih družbeno-političnih in kulturnih procesov, praks, dosežkov, znanj in pomembnih osebnosti na območju slovenske zahodne narodnostne meje, zlasti od Kanalske doline do Krasa, s posebnim poudarkom na (novo)goriškem območju. V letu 2021 se njihovo delo kaže v izdaji znanstvenih in strokovnih monografij, člankov, predavanj in organizaciji kulturnih in knjižnih dogodkov. Izpostavljamo dela, ki se nanašajo na zgodovino, etnologijo in jezikoslovje, zlasti iz območja Mestne občine Nova Gorica oz. zgodovinske Goriške in s tem uresničujejo program LPK pri MONG.

- Izdaja strokovne revije Izvestja 18 (2021) Članki raziskujejo gastronomijo in kulinarčno dediščino iz zahodnega dela Slovenije, ki jo na zemljevidu slovenskih gastronomskih regij zaznamujejo sredozemske in alpske značilnosti. Z Izvestji 2021 se novogoriška ZRC SAZU pridružuje aktivnostim, ki so bile povezane s predstavljanjem Slovenije kot Evropske gastronomske prestolnice 2021.
- Izdajanje znanstvenih monografij ter znanstvenih in strokovnih člankov.
- Sodelovanje v radijskih oddajah, filmih in drugih medijih.
- Organiziranje različnih dogodkov (tiskovna konferenca in soorganizacija prireditev ob 550. obletnici prve omembe cerkve Sv. Mihaela v Šmihelu, Nova Gorica, bodoče knjižno središče, organizacija tiskovne konference ob predstavitvi novih publikacij sodelavk ZRC SAZU, Raziskovalne postaje Nova Gorica, organizacija predstavitve knjige Izza spominov ter pogovor z avtorjem Brankom Marušičem in zgodovinarjem Otom Luthrom, organizacija Škrabčevih dnevov v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici.
- Raziskovalni in aplikativni projekti (z obravnavo območja Mestne občine Nova Gorica).
- Urejanje knjižnice, popis in digitalizacija Tumove pisemske zapuščine: V letu 2021 se je dograjevala in urejala specializirana domoznanska knjižnica Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici (RP NG), ki vključuje tudi knjižnico dr. Henrika Tume. Delo je vključevalo katalogiziranje novih enot in izposajo gradiva, nadaljevavevanjel metapodatkovnega popisa in digitalizacija pisemske zapuščine dr. Henrika Tume. Digitaliziranih in metapodatkovno opremljenih je bilo 342 korespondenčnih enot. Tumova knjižnica (z arhivom) je bila v letu 2021 predlagana za vpis na nacionalno listo Spomin sveta (arhivi) UNESCO. Nadaljevalo se je tudi urejanje spletne rubrike Iz Tumove, itd.

Javni zavod za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina (v nadaljevanju: Zavod za turizem)

Zavod za turizem sicer ni kulturna ustanova, je pa področje razvoja kulturnega turizma za MONG tako pomembno, da v poročilo o izvajanju LPK vključujemo tudi poročilo o delu zavoda, ki se nanaša na predvsem na izvajanje programov s področja kulturnega turizma.

Zavod za turizem je v letu 2021 izvajal vse zastavljene naloge po planu. Turizem so ponovno hromile razmere Covid-19.

Kultura igra za turizem pomembno vlogo, saj je marsikdaj prav kultura tista, ki odloča o destinaciji potovanja. Zavod kulturo vpleta v vse svoje aktivnosti. Destinacija se razvija – tako na področju trajnosti, razvoja in promocije turizma kot tudi same kakovosti ponudbe.

V letu 2021 je Zavod uspešno zaključil projekt digitalizacije enot kulturne dediščine (dve enoti na območju MONG). Pripravil je 3D modela znamenitega Solkanskega mostu in srednjeveškega gradu Rihemberk. Za grad je naredil 3D rekonstrukcijo, ki jo je mogoče ogledati na spletni aplikaciji, namenjeni obiskovalcem. Na aplikaciji se nahajajo tudi vse ključne informacije o dveh znamenitostih in okolice, pripravili smo tudi privlačne promocijske videe in pomagali pri oblikovanju 5* doživetij. Ponudniki so v okviru delavnic ustvarjali več mesecev privlačna doživetja, vezana na digitizirane enote.

Zavod se povezuje in sodeluje pri Evropski prestolnici kulture 2025. Prav tako zavod sodeluje s Fundacijo Poti miru pri različnih projektih na temo prve svetovne vojne.

MONG je od leta 2019 nosilka zlatega znaka Slovenia Green, kar zahteva izvajanje različnih aktivnosti in ukrepov s področja turizma, gospodarstva, naravne in kulturne dediščine.

Zavod je pripravil Koledar lokalnih dogodkov Kam in Kdaj? na spletnem mestu dogodki.turizem-novagorica-vipavskadolina.si, kjer se brezplačno objavljajo dogodki iz MONG, drugih občin v destinaciji in čezmejno. Večjim organizatorjem dogodkov je Zavod omogočil lastni dostop in vnos dogodkov. Zavod skrbi tudi za objavljanje na Facebook strani Dogodki Nova Gorica in Vipavska dolina.

Zavod sodeluje in sofinancira info točko na Kostanjevici, ki je najbolj obiskana turistična točka v samem mestu. V letu 2021 pa so potekala dogovarjanja z MONG za prevzem v upravljanje še info točko na Sabotinu, ki bo pričela z delovanjem v letu 2022 skupaj z muzejem na temo prve svetovne vojne.

Gradivo pripravili:

Majda Petejan, višja svetovalka za družbene dejavnosti (Oddelek za družbene dejavnosti Mestne občine Nova Gorica) v sodelovanju z drugimi oddelki občinske uprave in kulturnimi ustanovami